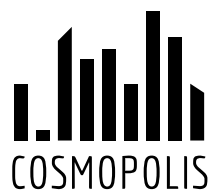

Petra Durst-Benningová

KŘEHKÁ KRÁSA

Petra Durst-Benningová

KŘEHKÁ KRÁSA

Přeložil Rudolf Řežábek

Die Glasbläserin © by Ullstein Buchverlage GmbH, Berlin.

Published in 2000 by Ullstein Verlag

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2021

Translation © Rudolf Řežábek, 2021

Cover photos © kathysg, turgayada hotmail.com,

BarbaraNeveu, Mila_1989 / Depositphotos

PRVNÍ KNIHA

PODZIM 1890

ODCHOD

*„Hledět do barevného skla... oko se potěší,
srdce zaplesá a duše se rozveselí a zabřeje;
jako by nás to přímo prozářilo.“*

(Johann Wolfgang von Goethe)

1

To ráno Ruth už dvakrát vyšla nahoru, aby probudila Johannu. Pokaždé se dočkala zabručení, které ji vedlo k domněnce, že sestra konečně vstane. Proč jen já jí na to každý den skočím, ptala se otráveně Ruth sama sebe, když už potřetí stoupala po úzkých schodech spojujících kuchyni a dílnu s horním patrem domu. Provázel ji pach opékající se slaniny. U vikýře si stoupala na špičky a nakukovala dozadu za dům, kde slyšela zpívat Marii. Šikmo přes okno byla natažená pavučina. Ruth nestál tento krásný umělecký výtvor ani za pohled a jen ho rukou nedbale smetla. Marii ani otce nebylo nikde vidět. Ruth se ušklíbla. Než si někdo z nich všimne, že se v kuchyni něco pálí, budou z bramborových plátků a proužků slaniny už jen uhlíky!

Dveře do pokojíku, ve kterém spala s oběma sestrami, nechala při posledním pokusu probudit Johannu otevřené. Tak už z odpočívadla na schodech viděla, že Johanna dosud není na nohou. Beze slova přistoupila k posteli, popadla cíp lněné přikrývky a vyšklubla ji zpod Johanniných paží.

„Jak se můžeš v tomhle horku takhle zakutat!“ potřásla nechápavě hlavou a hleděla na sestru, která se zřejmě konečně probudila. Ruth přistoupila k oknu a otevřela ho dokořán. Do místnosti okamžitě proniklo ostré zářijové slunce a všechno ponořilo do prašného svitu.

Johanna spustila nohy z postele, jako by trpěla těžkým revmatem, ale nestačila ze sebe vypravit víc než jedno utrápené zasténání.

Ještě jeden ostrý pohled a Ruth už seběhla po schodech, aby zachránila snídani. Zatímco odškrabávala plátky brambor a slaninu z pánve a dolévala ještě trochu oleje, děkovala pánubohu za to, že je takové ranní ptáče.

Johanně se už od dětství nechtělo ráno vstávat. Jak často se sestry kvůli ní opozdily do venkovské školy! Nebylo to tak, že Johanna prostě jen nerada vstávala – každé ráno trpěla a jen zřídkakdy se úplně probrala před desátou. „Připadá mi, jako bych předchozí večer vypila půl lahve kořalky,“ pokusila se jednou vysvětlit pocit naprosto dokonale tupé, vymetené hlavy. Přitom ona ani Ruth nikdy takové množství alkoholu nevypily, a proto také přesně nevěděly, jak se člověk po něm cítí. Všichni brali na Johanninu ranní mátožnost ohled a tři sestry si rozdělily úkoly v domě tak, aby se Johanna nemusela po probuzení o nic starat. Občas se ale Ruth sama sebe ptala, jestli jí tím vůbec prokazují laskavost. Povzdechla si. Kdyby tak ještě žila matka... ta by kolem toho pravděpodobně nedělala tolik cirátů! Anna Steinmannová byla v mnoha ohledech nesmlouvavější a neústupnější než její muž. Ruth sebou polekaně škubla, když si uvědomila, že si jen pracně dokáže alespoň na okamžik vybavit matčin obličej. Deset let je přece jen dlouhá doba.

Voda, kterou ohřívala na ranní kávu, začala prudce vřít a vytrhla Ruth ze vzpomínek. Rychle konvici odstavila. Nechtěla, aby se cikorka, která se dávala do studené vody, vařila klokotem, protože nápoj by příliš rychle zhořkl. Bylo lepší nechat vše jen zlehka bublat. V tomto ohledu ostatně zastávala jednoznačný názor: Káva, kterou si většina vesničanů vařila ze sušené a mleté krmné řepy, jí mohla být ukradená. To by radši pila vodu než takovou břecku! Nejraději si samozřejmě vychutnávala zrnkovou kávu, která se ale na její vkus podávala jen zřídkakdy. Každý pátek, když se Johanna odebrala do

Sonnebergu, aby tam prodala skleněné zboží, které během uplynulého týdne vyrobili, jí přinesla malý sáček pravé zrnkové kávy. Ačkoli Joostu Steinmannovi zrovna moc nesešlo na tom, jaký druh kávy má na stole, pokud byla tmavá a horká, dopřával dcerám tenhle malý luxus. A tak se už dávno u nich stalo rituálem, že Johannin návrat ze Sonnebergu oslavili kávou, sladkým pečivem a čerstvě naloženými sledi, které rovněž přivezla z města.

Byly to právě tyhle malé obyčeje, které se rozkřikly a vynesly Joostu Steinmannovi pověst, že má „ženské hospodářství“. Přitom rozhodně neplatilo, že by Joost dcerám dopřával přílišné volnosti. Mezi vlastními čtyřmi stěnami měly opravdu více svobod než jiné dívky v jejich věku, ale když šlo o to, aby své tři dcery ochránil před domnělým zlem, dokázal být Joost horší než kvočna. Jít zpívat do pěveckého spolku? Bože chraň, vždyť při návratu domů by na ně mohli číhat všeho schopní výrostci. Samy na slavnost slunovratu? Takovou otázku si mohly rovnou ušetřit. Když několik dívek ve vesnici před několika lety založilo přástevnu, nenechal své dcery účastnit se ani jejich naprosto nevinných setkání. „Nakonec si ještě na zpáteční cestě zlomíte nohu!“ zdůvodnil své odmítnutí a dodal: „Raději zůstaňte doma a procvičujete si čtení a psaní.“ Jako by knihy mohly nahradit veselé slovní potyčky! Ruth nasucho polkla. Od listopadu to bude zase totéž – zatímco se ostatní dívky dva večery v týdnu setkají na přástkách, ona a její sestry budou dřepět doma. Až po přástkách budou na ulici létat sněhové koule a mladíci budou pronásledovat utíkající rozesmáté a vřeštící dívky, Johanna, Marie a ona budou dávno ležet v posteli.

Nebylo divu, že se mezi mládenci ve vesnici dávno rozkřiklo, že Joost nemá rád, když se někdo dvoří jeho dcerám. Otcův nesouhlasný pohled ve většině z nich vyvolal tak silný pocit nevolnosti, že už podruhé nepřišli, aby si tu trojici odvedli na procházku.

Ruth přistoupila ke stolu a chvíli se přehrabovala v zásuvce, aby

našla zrcátko, které si tam uložila. Když ho podržela dostatečně daleko od sebe, mohla si v něm prohlédnout celý svůj obličej, i když odraz byl velmi malý. Dobře věděla, že je opravdu moc hezká. Její sestry i ona zdědily rovnoměrné, dokonale tvarované rysy své matky, což byla mimořádně krásná žena.

Ruth sklíčeně zrcátko odložila. Ačkoli byla velmi spokojená s tím, co v něm viděla, co je jí to platné? Políbí ji někdy nějaký muž na rty? Zaseptá jí, že se její oči třpytí jako nejtmaší jantar? Nebo že má kůži čistou a nedotčenou jako jarní ráno? Kdyby bylo po Joostově vůli, zkejsla by na ocet jako stará panna!

Jediný muž, který se u nich pravidelně ukazoval, byl jejich soused Peter Maienbaum. Poté co mu rodiče před několika lety jeden po druhém zemřeli, považoval ho Joost za něco jako syna, avšak v žádném případě za možného nápadníka. Ha! To určitě! Ruth si byla téměř jistá, že Peter už delší dobu dělá zamilované oči na Johannu. Stačilo se jenom podívat, jak na ni pořád civí! Kromě ní si jeho pohledů však patrně nikdo nevšiml – a už vůbec ne Johanna! Ruth si zhluboka povzdechla. Kdyby nějaký muž takhle zíral na *ni*, určitě by jí to neuniklo!

„Johanna tady zase chodí od ničeho k ničemu! Ale jen co se probere, tak už nás po zbytek dne nepřestane komandovat! Je to pořád stejné.“ Marie elegantně dosedla na rohovou lavici. Byla tak štíhlá, že kvůli tomu nemusela posunout stůl dopředu ani o píd', všimla si závistivě Ruth. Přitom byly všechny tři sestry útlé, žádná z nich nebyla tak neforemná jako leckterá vesničanka, s povislými ňadry a sádelnatými záhyby, kam se člověk podíval. Každá z nich mohla pánubohu děkovat za vyrovnané tělesné proporce, hladkou zdravou kůži a kaštanové vlasy, které se hedvábně leskly, aniž pro to musely udělat něco víc než si je každý den pročesat sty tahy kartáčem. Avšak na Marii bylo všechno menší, jemnější, křehčí – jako na drahocenné miniatuře.

„Aspoň že je už dole. Raději nemyslet na to, že bych ještě jednou musela po schodech nahoru,“ odpověděla suše Ruth.

Po matčině smrti si zvykli mýt se v sousední kůlně, kde také prali. Dokonce i Joost chodil na ranní toaletu ven, místo aby se prostě umyl v kuchyni. Tak si každý zachoval svůj osobní prostor, což bylo důležité jak pro dívky, tak i pro samotného Joosta.

„Kde vlastně máme otce?“

„Nevím. Včerejší večer si prodloužil víc než obvykle. Dupal po schodech tak hlasitě, že mě to probudilo. Potom jsem nemohla celou věčnost zabrat!“ Marie se ušklíbala. „Snad teď nebude vyspávat opičku?“

Ruth pokrčila rameny. „Tolik teď toho zase nevypije,“ pronesla lehce omluvným tónem. Přitom neměla důvod obhajovat Joostovy návštěvy hostince. Chodil sice každý večer na pár hodin k Černému orlovi, ale oproti jiným vesničanům jen málokdy překročil svou míru.

Bramborové plátky se mezitím opekly dozlatova. Ruth jeden z nich prsty vylovila a rychle vložila do úst. Ten ale páčil! Poté nalila Marii a sobě hrnek kávy. Kořeněná vůně se krásně hodila ke slunečnému ránu. Dny švestkových koláčů – tak říkali prosluněným dnům, které už nebyly letní, ale nepatřily ještě ani k podzimu. V tuhle roční dobu už chyběl koncert ptáků, kteří se na celé léto usadili ve velké hrušni před kuchyňským oknem. Jen tu a tam bylo slyšet melodický zpěv kosa nebo hlasité drncivé hvízdání skřivana. Podzimní mlhy zanedlouho umlčí i tyhle zvuky přírody. Ruth rychle a s požitkem vdechla vůni kávy. Nenáviděla blížící se studené roční období.

„Už to nepotrvá dlouho a zase budeme muset ráno svítit,“ podotkla Marie, jako by myslela na totéž.

To, že jedna sestra vyslovila myšlenku, která právě napadla druhou, se stávalo poměrně často.

Ano, po smrti Anny Steinmannové se všichni v rodině přizpůsobili, tedy pokud jde o soužití a práci. Samozřejmě pořád někde chyběl pár rukou na pomoc. Ostatní skláři ve vesnici je ale mohli pomlouvat a žertovat o nich, jak chtěli, přesto Steinmannovo ženské hospodářství nepatřilo k nejhorším provozům. Lékárenské baňky a zkumavky, které vyráběli, byly prvotřídní kvality. Velkou výhodou přitom byla skutečnost, že Steinmannovi dokázali zhotovit produkty od začátku až do konce a žádnou pracovní operaci nemuseli zadávat někomu jinému.

Jako ostatní skláři prodávali i oni veškeré zboží nákupčímu v ne-dalekém Sonnebergu. Friedhelm Strobel, jehož zprostředkovatelský dům udržoval skvělé kontakty po celém světě, pořád zdůrazňoval, že by byl klidně ochoten nakupovat více Steinmannova skla. V domě byl však pouze jediný sklář, a tak nemohli zvyšovat výrobu. Joost od svých kamarádů z mokré čtvrti neustále slýchal, že šikovný zeť by mu opravdu moc pomohl, ale on to vždy odbyl jen odmítavým mávnutím ruky. „Moje dcery nemusejí pod čepec – a už vůbec ne kvůli penězům!“ Tak zněl jeden z jeho oblíbených argumentů, který dával k lepšímu s nepřeslechnutelnou pýchou v hlase.

Ruth s povzdechem odložila hrnek a přistoupila k plotně. Bez námahy zvedla těžkou litinovou pánev a přenesla snídani na stůl. „Tak teď už toho mám dost! Jdu se podívat, kde...“ Zarazila se, protože se ve dveřích objevila Johanna.

„Johanno! Proboha! Co se děje?“ zvolala Marie.

Ruth ucítila v krku knedlík, který tam před okamžikem ještě nebyl. Ledové ruce jí stiskly srdce; rázem věděla, že se stalo něco strašného. Nedokázala ze sebe vypravit ani hlásku.

„Otec...“ Na Johannině čele se vytvořila vráska sahající od vlasů až k nosu. „Leží nahoře v posteli a nehybe se.“

2

Kdykoli později si Johanna na to ráno vzpomněla, napadla ji pohádka o zakleté princezně zvané Šípková Růženka. Marie seděla nehybně, s pootevřenými ústy. A Ruth uvízla mezi stolem a rohovou lavicí, zpola vsedě a zpola vestoje. Ani ona sama nebyla schopna pohnout se ze dveří. Byly jako zkamenělé, jako by je nehybnost mohla uchránit před tím, že se musí vyrovnat s touto hrůznou chvílí.

Jako první se pohnula Marie. Vyběhla po schodech do pokoje rodičů, k Joostově posteli. Její pronikavý výkřik rozřízl ticho v domě a přiměl venku několik ptáků zmlknout.

Pohledy Johanny a Ruth se setkaly nad pánví. Vzápětí už obě sestry spěchaly nahoru.

Dřevěné stupně, uprostřed ošoupané od spousty kroků, se před Johanninými očima rozplývaly na úzké nažloutlé pruhy. Cítila, jak se jí v koutcích úst zachytilo cosi slaného, a tak si teprve nyní všimla, že jí po tvářích stékají slzy. Dokázala je kontrolovat stejně málo jako myšlenky, které ji zmateně napadaly, aniž se je snažila přivolat.

Otec je mrtvý.

Je třeba přivolat lékaře ze Sonnebergu? Ne, tady už doktor nepomůže.

Farář. Ano. Musí přivést faráře.

Je nutné uklidit dílnu.

Omývání. Mrtví se musejí omýt. A vystavit v rakvi před pohřbem.

Z hrdla se jí vydralo zavzlykání, tak horké a palčivé, až ji to zaboletelo. Chtěla se zbavit těch myšlenek, které všechno činily tak strašlivě skutečným.

Marie sepnula Joostovi ruce na hrudi. Bohudíky měl oči už zavřené, když ho Johanna našla! Kdyby mu je některá z nich musela zavírat... Raději na to ani nechtěla myslet.

Joostovi ještě nebylo ani padesát. A byl zdravý. Kromě bolestí v kříži ho nikdy nic netrápilo.

„Vypadá tak pokojně,“ zašeptala Marie a uhladila otcovu příkrývku. Jeho tělo pod ní najednou vypadalo mnohem menší než zaživa.

Ruth přešla po špičkách, jako by je nechtěla rušit, na opačnou stranu postele. Sklonila se k otci a podívala se mu do obličeje. Žádná stopa po smrtelném zápasu.

„Možná spí jen hlouběji než obvykle?“ nadhodila a váhavě se dotkla jeho čela. Žádná z nich nebyla zvyklá sahat na otce. S překvapením zjistila, že nebožtíkova kůže není tak ledově chladná, jak se pořád tvrdilo, ani vlhká nebo pergamenová. Avšak kosti pod ní byly na dotek nehybné a blokovaly Rutiny hladící prsty.

Posmrtná ztuhlost se už projevila. Ruth se rozplakala. I Marie ronila slzy a Johanna usedavě vzlykala.

„Ale proč? Já tomu nerozumím!“ Knedlík v krku ji málem zadusil. „Jak může otec ve spánku prostě jen tak umřít? To přece nemůže být pravda!“ zvolala téměř umíněně.

Joostovu smrt však nedokázalo nic zvrátit. Ve spánku mu přestalo bít srdce. Nedalo se to nijak vysvětlit. Peter Maienbaum, kterého Johanna přivedla ze sousedního domu, byl stejně šokovaný jako Joostovy dcery. Ne, Joost nebyl včera večer jiný než obvykle. A už vůbec

nevypadal nemocně, právě naopak, byl veselý a rozjařený. Jako všichni ostatní se smál vtipům o výročí průmyslníka Stinnese.

„Ten si přízvisko ‚nevymáchaná huba‘ opravdu zaslouží. Svými průpovídkami by pobavil celou hospodu,“ poznamenal duchem nepřítomný Peter.

Johanna odmítavě mávla rukou. Co je jí do hospodských žvástů o Stinnesovi...

„Musíme otce před pohřbem vystavit.“ Její nápadně věčný hlas by se hodil spíš k nějakému každodennímu rituálu.

Ruth a Marie se na ni polekaně zadívaly.

„Bude nejlepším, když dole v dílně odsuneme naše pracovní stoly stranou a pak sneseme otce a jeho postel dolů.“

„Ale proč to chceš udělat? Můžeme otce přece... položit na máry i tady,“ připomněla Ruth, kterou mrazilo už jenom z toho slovního spojení. Marie bezradně těkala pohledem z jedné sestry na druhou.

Johanna zavrtěla hlavou. „Ne, musí se to udělat řádně. Tak by to otec chtěl. Až přijdou lidé...“ Zbytek zanikl v křečovitém vzlykotu, takže se raději odvrátila.

Ruth a Marie bezmocně zíraly na třesoucí se ramena sestry. Žádná pro ni neměla ani špetku útěchy, na to je příliš tížilo vlastní břemeno. To, že Johanna, která jinak tak ráda udávala tón, je stejně bezradná jako ony, činilo celou situaci ještě hrozivější – pokud to ještě vůbec bylo možné.

Peter si odkašlal. „Já teď půjdu a přivedu pár chlapů. Potom začneme s...“

Proč najednou už nikdo nenalézal výstižná slova, projelo Johanně hlavou, zatímco si oběma rukama utírala oči. Pláč polevoval jen pomalu.

Peter jí jemně zatřásl paží. „Bylo by asi dobré, kdyby někdo sešel dolů a uvařil kafe. Pro lidi a tak...“

~ ~ ~

Zanedlouho se vrátil se třemi muži. Sousedi tu postávali, žmoulali klobouky, projevovali soustrast a byli rádi, že mají něco na práci a mohou uniknout té skličující společnosti. Pod Peterovým vedením se pustili do přemísťování nebožtíka. Nejprve tělo zvedli a položili na podlahu, poté rozebrali postel a se spolknutými kletbami ji snesli po úzkých schodech. Její opětovné složení uprostřed dílny proběhlo bez problémů, i zesnulý se nechal bez odporu dopravit dolů. Čtveřice mužů si s úlevou vydechla.

Jakmile se o Joostově úmrtí doslechly ženy sousedů, rovněž odložily práci stranou a o něco později se i ony objevily v domě smutku. Jedna přinesla misku bramborové kaše, druhá hrnec zeleninové polévky, další sádlem namazaný a osolený chléb. Prkna dřevěné podlahy si už neodpočinula a nepřetržitě vrzala, zatímco ženy hledaly sirky na zapálení svíček a muži s ostýchavými pohledy na nebožtíka přenášeli hrnky s kávou.

Vdova Grünová, která bydlela o dva domy dál, společně s Ruth mrtvého omyla a znovu oblékla; Johanna a Marie čistě povlékly postel.

Někdo uvědomil faráře. Ženy právě dokončily přípravy nebožtíka do rakve, když se ve dveřích objevil kněz a v závěsu za ním dva ministranti horlivě mávající kadidelnicemi.

Johanna si jako omámená stoupla s ostatními do širokého kruhu kolem Joostovy postele, zatímco farář orodoval za zesnulého. Tohle všechno přece nemůže být pravda, blesklo jí hlavou.

Po celý den přicházeli lidé, aby jim projevili soustrast nebo chvíli postáli s dívkami na stráži u mrtvého. Nikdo se nezdržel dlouho, doma na všechny čekala práce. Každému se však v obličejích zračila úleva, že to není právě on, koho postihlo tak nenadálé rodinné neštěstí. Leckdo to na sobě dával otevřeně znát, jiní se to pokoušeli skrýt. Johanna nemohla těm lidem zazlívat, že to tak cítí. Když

minulou zimu Lauschu postihla těžká chřipka a výrobce šavlí Hannes – skoro o deset let mladší než její otec – a ještě dva starší lidé z dolní části vesnice na ni zemřeli, byla i její první myšlenka: *Bohu budiž poděkováno, že to není nikdo z nás!* Když se vracela z návštěv v Sonnebergu a míjela dům, nad jehož osiřelými vstupními dveřmi se blýskala mosazně zbarvená šavle, pokaždé si musela na Hannese vzpomenout. Nestačil se ani oženit, tak mladý musel zemřít.

A přesto: neustálé poklepávání po rameni, mumlaná slova útěchy, chabý stisk ruky – během odpoledne začaly projevy soustrasti Johannu pálit jako svazek kopřiv. Měla dojem, že v jímavých pohledech se zračí víc než ryzí soucit. Bylo to něco jako... očekávání, vzrušení.

Tři mladé ženy bez mužské ochrany.

Čekali ti lidé na to, že se jedna z nich zhroutí? Nebo že jejich dům postihne další neštěstí? Johanna si v duchu vynadala za svou podezíravost. Lidé to přece myslí jenom dobře.

3

Bylo po sedmé, když konečně odešel poslední návštěvník. Peter Maienbaum byl jediný, kdo se jim nabídl, že s nimi bude sdílet noční bdění u nebožtíka. Johanna chvíli váhala, ale potom ho odmítla. To je něco, co musí zvládnout samy.

Žádná z nich neměla na jídlo ani pomyšlení, a tak Ruth přikryla přinesené pokrmy lněnými utěrkami a uklidila je. Doslova k smrti vyčerpané se posadily ke kuchyňskému stolu.

Johanna znovu vstala a otevřela dveře. „Tady by se dal vzduch krájet.“

„Za to může kadidlo.“ Marie měla zarudlé oči.

„Nejen to. Moc lidí...“ Johanna byla příliš unavená, než aby vysvětlovala, že má pocit, jako by spousta návštěvníků jejich příbytek nějak poskvřnila. Cizí pachy sem nepatřily, ani neviditelné šlépěje, které zanechaly nohy příchozích na dřevěné podlaze.

„Co když je to i... otec?“ Ruth se významně podívala směrem k dílně.

„Ruth!“ Marie sebou polekaně škubla a bojácně se podívala na Johannu.

„To přece ví každý, že mrtví začnou páchnout, když...“

„Tak to by stačilo!“ přerušila ji stroze Johanna. Měly před sebou celou noc strážu u nebožtíka. Rutiny hloupé řeči byly to poslední, co

jim chybělo. Přistoupila ke skříni a vyndala zbývající svíčky. Světlo bylo dobré. Světlo nemohlo uškodit. „Tam naproti neleží jen tak nějaký *mrtvý*, ale otec.“

Ruth otevřela ústa, ale vzápětí svou poznámku spolkla. V přítomnosti nebožtíka není přece slušné se přít.

Křečovitě stažené rysy kolem Johanniných úst se jen váhavě uvolňovaly. Oči už nezíraly strnule před sebe jako u panenky a opět se začaly pohybovat. I paže, které měla přes den bezděčně ztuhlé, se pozvolna uvolňovaly. Pohodlně se opřela na židli a poprvé za dnešek neměla pocit, že musí něco udělat nebo říct.

Jeden z nich už tady nebyl.

Čím déle mlčely, tím víc jim chyběl. Jeho hlasité láteření, když nebyla hotová večere nebo když Ruth nakrájela do bramborové polévky příliš málo uzeniny. Rozmáchlé pohyby, když krájel chleba nebo odřezával kus uzené šunky.

Johanna prolomila mlčení jako první. „Otec vždy tak překypoval silou...“ Pevně stiskla rty.

Ruth přikývla. „Nebyl tak hubený jako Bavorák Hans nebo Friedmar Grau, ale ani pupkáč jako Wilhelm Heimer.“

„Když otec vešel do místnosti, nebylo třeba ani zvednout hlavu. To člověk pokaždé nějak vycítil.“ Marie vyslovila to, co chtěla vyjádřit i Johanna. „Všichni k němu měli přirozenou úctu.“ Usmála se. „Vzpomínáte si ještě na tu historku se dvěma kohouty?“

Johanna se nevesele zasmála. „Otec je kvůli mně koupil u Marzena. Doufal, že se mnohem spolehlivěji probudím, budou-li kokrhat dva kohouti místo jednoho. Potom namol opilý Marzen zaklepal a pravil, že dal otci nesprávné ptáky, totiž své špičkové chovné kohouty, a chtěl je nazpět.“

„Stačilo, aby se otec před ním jenom napřímil, a Marzen byl rázem takhle malý.“

„A nakonec ani ti kohouti k ničemu nebyli.“

Krátce se zasmály a znovu se odmlčely.

„Kdo na nás teď bude dávat pozor?“ zeptala se Marie.

Johanna se na ni významně podívala. Na to se neptej. Ne dnes v noci – a ani zítra ještě ne.

„Jako malému děcku ti vždycky říkal princeznička, pamatuješ se ještě?“ Marie vždy byla jeho holčičkou.

„Princeznička a její vzdušný zámek v mýdlové bublině. Slíbil, že jednou pro mě vymyslí pohádku, ale už se k tomu nedostal.“ Marii znovu zvlhly oči.

„Zato ti vždy připravil mýdlovou vodu na bubliny!“ připomněla Ruth. „Ach, ty strašlivé bubliny!“ Vytvořila rukama kouli ve vzduchu. „Fííí! Všechno se rozprskne a zůstane jen mokrá skvrna. Už jako dítě jsem nechápala, že tě to dokáže tak nadchnout.“

„Ale otec to chápal. Rád se stejně jako já díval na barevnou duhu.“ Marie vzhlédla. „Na nebesích určitě vidí mnoho barevných duh. Určitě se mu to líbí,“ zavzlykala, „a taky je s matkou.“

Její pláč nakazil ostatní, takže žádná z nich už nadále neskrývala smutek.

O notnou chvíli později si Ruth odhrnula z čela zpocenou kadeř a potáhla nosem tak silně, až se zašklebila.

„Právě jsem si vzpomněla na francouzskou zakázku od Friedhelma Strobela, na kterou jsme kdysi měli dva týdny. Bylo to před pěti lety, v roce 1885.“

„Ty máš dobrotu!“ Johanna spráskla ruce. Světlo svíček se začalo v průvanu mihotat. „Objednávka pro tu francouzskou továrnu na parfémy!“ Když viděla Mariin nejistý výraz obličeje, pokračovala: „Ty si už nevzpomínáš? Požadovali pět tisíc flakonů – a na každém mělo stát: *Eau de Paris*.“ Usmála se.

Marie luskla prsty. „Máš pravdu. Otec nám to ještě extra předsal. Jenže my jsme jeho škrábanici správně nerozluštily, a než se nadál, neslo tisíc lahviček označení *Roi de Paris*.“

„Král Paříže.“ Ruth zavrtěla hlavou. „Každý jiný by svým pracovním zvalchoval hřbet, ale co udělal náš otec?“ Smutně se zadívala k dílně. Ano, tam naproti neležel nějaký nebožtík, nýbrž jejich milý, dobrý otec.

„Ale mně rozhodně nebylo do smíchu, když jsem to musela vysvětlovat Strobelovi,“ poznamenala nakvašeně Johanna. „Byla jsem v Sonnebergu prodávat sama teprve potřetí a zdaleka jsem ještě nebyla pevná v kramflecích! Ve svých šestnácti letech jsem se do toho hezky zamotala a nikdy bych nevěřila, že od nás ty flakony odebere.“

„Ale nějak jsi to zvládla.“ Ještě dnes bylo v Mariině hlase slyšet uznání. „O pár týdnů později ti Strobel předal druhou objednávku, kterou jsme měli označit výhradně jako *Roi de Paris*!“

„Ha! Pravděpodobně ty věcičky prodal Francouzům za dvojnásobnou cenu a předstíral, že ten název vynalezl on sám!“ Ruth se syčivě nadechla. „Jak moc jsem tehdy toužila po francouzském parfému! Dokonce se mi o něm i zdálo. Jednou jsem se ráno probudila a skutečně věřila, že mě v nose lechtá konvalinková a šeríková vůně.“ Povzdechla si.

„Kdyby to bylo na otci, určitě bys jednu lahvičku té vůně dostala,“ odvětila Johanna. „Tehdy mě pověřil, abych se jeho jménem u Strobela informovala, jestli by se dal takový parfém sehnat. Ne že bych s tím souhlasila! Na co potřebuje čtrnáctiletá dívka voňavku, ptala jsem se sama sebe. Otec ti ale plnil tvoje extravagantní přání, jak to jen bylo možné.“

Ruth vypadala, jako by chtěla něco namítnout, ale potom odpověď spolkla.

Na chvíli se každá z nich pohroužila do svých myšlenek. Zažily s otcem tolik příběhů, že měly nač vzpomínat.

Když Ruth už podruhé klesla hlava na hrud', Johanna navrhl, že se při bdění u nebožtíka mohou střídát, takže Ruth a Marie by

se mohly prosperovat. Obě odmítly. Vzápětí však klesla na desku stolu nejdřív hlava Ruth a zanedlouho i Marii. Johanna si povzdechla. V posteli by to obě měly pohodlnější.

Tiše se zvedla, aniž přitom posunula židli. I ona cítila únavu. Vzala jednu ze svíček a zamířila do dílny. Nové plynové vedení, které teprve nedávno spojilo jejich dům s plynárnou postavenou před několika lety, se stříbřitě lesklo a vynikalo mezi jinými, ohmatanými nástroji jako cizorodé těleso. Johanna se usilovně snažila potlačit bolest na hrudi. Musela vynaložit neuvěřitelnou přesvědčivost, aby Joosta přiměla nechat zřídit přípojku. Otec nebyl zrovna přítelem změn. Kdyby to bylo podle něho, pracoval by až do konce života dál s petrolejovým kahanem.

„Proč už teď?“ chtělo se jí křičet do noci i nahoru do oblohy. Pálila ji víčka. Několikrát se zhluboka nadechla.

Když se Joost posléze s tím „supermoderním krámem“ došla dobře sžít, byl hrdý, jako kdyby to sám vymyslel. Žhavější plamen mu umožnil foukat ještě tenčí skleněné flakony a sklenky než předtím. Od té doby neuplynul jediný večer, kdy by se nepokoušel přesvědčit v hospodě u stolu pro stálé hosty pár sklářů, kteří ještě neměli plynovou přípojku, o jejich nesporných výhodách.

Její otec. Bude jí nevysslovně chybět. Už teď jí připadalo, že jí v srdci zeje velká rána.

Když zemřela matka, bylo Johanně jedenáct let, Ruth devět a Marii sedm. Celý rok mohly v noci spát jen tehdy, pokud Joost nechal v jejich pokoji svítit lampu. Každý večer – takřikajíc místo modlitby – jim vyprávěl, jaká krása je to pro matku nahoře na nebesích. Dívky přesto každou noc střídavě vstávaly, aby se na otce podívaly. Nejvíce ze všeho se obávaly toho, že by je mohl opustit i on. Díky jeho jemnocitu a trpělivosti tento strach pozvolna pominul. Teď ji chtěl někdejší strach znovu bezezbytku opanovat, ale tentokrát mu Johanna čelila. Láskyplně se zahleděla na otcův obličej osvětlený

pouze svítem svíček. Roky, během nichž z ní Joost vychoval silnou ženu, by se neměly promarnit.

Joost Steinmann, „žabař, který se nezmohl na kluka“. Kdysi se mu to jeden ze štamgastů v hospodě odvážil vmést do tváře, protože počal *jen* tři dcery, ale žádného syna. Muž si odnesl domů takový monokl, že na oko celý týden neviděl. „Nač bych potřeboval syny?“ opakoval Joost pořád dokola.

„Mám přece svoje hudermanice!“ Tak nazýval Ruth, Marii a ji. Johanna nasucho polkla.

Zadívala se na něho a pohladila ho po tváři. „Ještě nevím, jak budeme pokračovat,“ zašeptala tiše. „Ale jedno ti slibuji!“ Ruka ji na chladné kůži pálila a nebylo pro ni snadné ji tam nechat ležet. „Neuděláme ti ostudu. Jestli se na nás shora podíváš, budeš na svou rodinu pyšný!“

Když se začalo rozednívat, Johanna už vyplakala všechny slzy. Ruth a Marie se posadily k umrlčímu loži a ona si lehla, aby se pár hodin prospala. Avšak ještě před večerem se probudila. Před Joostovým pohřbem na ně pořád čekalo hodně práce.

4

„A je to hotové!“ Ruth hodila hadr, kterým vytírala mokrý domovní vchod, na hromadu nádobí, která se navršila v neckách. Vzápětí ztěžka dosedla vedle Marie a Johanny na kuchyňskou lavici.

Bylo pozdní odpoledne. V tuhle dobu za běžných okolností seděly skloněné nad svými stoly. Avšak dnes se ve dvě hodiny konal pohřeb. I přes liják přišlo na hřbitov tolik smutečních hostů, až se Johanna obávala, že chleby a kynuté koláče na kar nebudou stačit. Většina příchozích se ale po obřadu u hrobu rozloučila, protože na ně čekala práce. Zavítali jen sousedi z okolních domů, aby nad jedním nebo dvěma šálky kávy uctili Joosta. Háčky na věšáku u domovního vchodu div nepovolily pod tíhou kabátů promočených od deště. Zanedlouho bylo všude cítit vlhký filc a na podlaze se tvořily široké kaluže. V kuchyni Ruth a vdova Grünová nestačily vařit čerstvou vodu na kávu. Po pohřbu má každý žízeň, to je všeobecně známé. Když byly podnosy s pečivem a chlebem se šunkou prázdné a vydýchaný vzduch zatuchle páchl, jeden návštěvník po druhém se rozloučili. Peter Maienbaum odešel jako poslední. S rukou na klíce se naposledy podíval do osířelé dílny – ani on se nedokázal smířit s Joostovou nenadálou smrtí.

„Najednou je tady uvnitř tak ticho.“ Marie se rozhlédla, jako by nevěřila tomu, že je po všem.

Johanna přikývla. Už tu nebyl nikdo, kdo by chtěl ještě dolít kávu nebo na ně soucitně zíral.

„To s tou skleněnou růží od Švýcara byl skvělý nápad,“ poznamenala zničehonic Marie.

Obě její sestry přikývly.

Sklář Karl Flein, kterému se přezdívalo Švýcar kvůli jeho dlouhodobému pobytu ve švýcarských horách, položil na hrob místo skutečné květiny ručně foukanou. Johanně však připadaly právě květy stejně jako tahle blyštivá krása tak nějak nepatřičné.

„A řeč Wilhelma Heimera byla taky dojemná,“ poznamenala Johanna.

„To je fakt,“ přisvědčila Ruth. „Když prohlásil, že se s otcem vždy cítil zvláště spojený, protože oba se stali vdovci v tak mladém věku, měla jsem v krku opravdu knedlík.“

„Udivilo mě, že Heimer vůbec přišel, když tak nerad nechává vyhasnout plamen.“ Johanna se ušklíbla. Když v noci kolem dokola zhasla světla, nahoře na horském vrcholu se v Heimerově domě ještě dlouho mihotaly záblesky od plynových kahanů. Mnozí ve vesnici považovali píli Wilhelma Heimera za přehnanou, jiní mu zkrátka jen záviděli spoustu objednávek, které dokázal vyřídit jenom proto, že všichni tři jeho synové byli dobří a pracovití skláři.

„Že zrovna dneska musí pršet,“ posteskla si Ruth.

„Podle mě by bylo horší, kdyby svítilo slunce,“ odpověděla Marie. „Jít pod zem, když je azurová obloha a svítí slunce... Ne, to je přece jen lepší, když i obloha pláče.“

Poté už žádá z nich nevěděla, co ještě dodat. Otcova smrt, pohřeb, počasí, které se po mnoha týdnech slunečního svitu nyní změnilo, projev faráře, který se při něm neustále přeříkával, takže se někteří přítomní dovtípili, že nejspíš nadmíru holdoval mešnímu vínu – každá maličkost byla zevrubně probraná při pohřební hostině. A teď už toho bylo dost.

Johanna upřeně zírala na špinavé nádobí. Oheň ve sporáku ještě hořel. Mohla by ohřát vodu a umýt talíře. Rychle vyskočila, než jednu z jejích sester napadne totéž. Marie jí rychle odebírala mokré kusy z ruky, utřela je a rovnala na stole. Když bylo všechno čisté, Marie a Ruth odnesly škopek se špinavou vodou ven a vylily ho. Johanna začala vyklízet příborník, kam se ukládalo nádobí. „Ten se měl už dávno pořádně vyčistit,“ objasnila na tázavé pohledy sester. Ruth pak vyndala šicí potřeby a Marie šaty, které před několika dny začala šít. Avšak jen co ležely ruční práce před nimi na stole, obě znovu spustily ruce do klína.

Když se nakonec odebraly nahoru, venku se ještě úplně nesetmělo. Žádná z nich se neodvážila nahlédnout do osiřelé dílny.

Když se Ruth příští ráno probudila, pořád ještě pršelo. Zapálila plynovou lampu nad kuchyňským stolem a jako každé ráno přistoupila ke spíži, aby vyndala brambory uvařené předchozího večera a nakrájela je na plátky. S porcelánovou rukojetí v ruce se zastavila.

Žádné brambory tam nebyly.

Tohle nebylo ráno jako všechna ostatní.

Se zarudlýma očima vyběhla z kuchyně do kůlny. Kmitala paží sem a tam a čerpala vodu do misky tak energicky, až se páka rozdrnčela. Voda přetekla přes modrý okraj smaltované misky, ale Ruth si toho nevšímala. Teprve když jí šplíchla na nohy, přestala pumpovat. Zatuchlý vzduch se rozechvěl v hlasitém pláči.

Když se vrátila do kuchyně, Johanna a Marie už seděly u stolu. Jedna z nich vzala ze skříně chléb a k němu kus másla a hrnec s medem. Všechny mlčky žvýkaly. Do krku jim bez povšimnutí stékal sladký med. Žádná z nich se neodvážila vyslovit otázku, která je příliš trpce páčila na jazyku: „Jak to teď bude dál?“

~ ~ ~

Deštivé počasí následujících dnů vhodně doplňovalo spánek Šípkové Růženky, do kterého celý dům upadl. Každá ze sester se v něm uchýlila do nějakého zákoutí a doufala, že už co nejdřív bude načase jít do postele. Tu a tam se stavil Peter, ale nikdy se dlouho nezdržel. Na rozdíl od dívek na něho čekala práce. A ačkoli se za to trochu styděl, byl pokaždé rád, že zase unikl skličující náladě v domě Steinmannových.

Když spolu zase jednou mlčky pojedly, Johanna náhle vzhledla a odkašlala si. „Bude nejlepší, když ze všeho nejdřív vyklidíme otcovy věci.“

Ruth svraстила čelo. „Já nevím... Neměly bychom s tím ještě počkat?“

„Jestli ty věci uklidíme dnes, nebo za pár dní...“ V Johannině pohledu se zračila váhavost, jako by se docela ráda nechala od svého návrhu odradit.

Johanně na tom neblahém úkolu záleží stejně málo jako mně, uvědomila si Ruth. Bylo úplně jedno, kdy se k tomu odhodlají – vždy jim to přijde zatěžko. Kromě toho nevěděla, jak dlouho to ještě v ochromujícím tichu v domě vydrží. Případalo jí lepší plnit třeba i nepříjemný úkol než vůbec žádný.

„Máš pravdu, je načase to tady trochu uklidit!“

Zatímco Ruth a Johanna nahoře skládaly košile a kabáty a balily je do prostěradel, neustále se ozývalo klepání na dveře. I týden po Joostově smrti sousedi ještě přinášeli jídlo. Právě teď někdo donesl hrnec s polévkou. Sousedka zvědavě nahlížela Marii přes rameno. Jak jsou na tom ty tři nebohé sirotky? Tři osamocené mladé ženy – kdo to kdy slyšel? Návštěvnice by nejraději ze všeho šla dovnitř, toho si Marie velmi dobře všimla. Proto slušně poděkovala za jídlo a kvapně za sebou zavřela dveře.

Když chtěla hrnec odnést, sklouzla trochu poklička. Do nosu ji udeřil nakyslý zápach. Marii zamrazilo. Že by se vývar zkazil? Chvilí si pohrávala s myšlenkou, jestli nemá obsah hrnce vylít hned za domem, ale potom se rozhodla, že ho raději nejdřív odloží stranou. Jen ať rozhodne Ruth nebo Johanna, co se má s polévkou udělat. Aby hrnec nepřekážel, opatrně ho pronesla kuchyní a postavila ho v dílně na jeden z osiřelých pracovních stolů.

Užuž chtěla zase odejít, ale přece jen tu ještě chvíli postála.

Jaké ticho tu panuje!

Marie si přitáhla stoličku a posadila se.

Žádní duchové – a přesto v tom tichu cítila něco strašidelného. Dennodenně, po celý život každý jejich všední den provázel zpěv plamene sklářského kahanu. „Má-li plamen zpívat, musí se pořádně dout do ohně,“ říkával vždy otec. Ucítila, jak se jí sevřelo hrdlo. Lásykně pohladila starý petrolejový kahan ležící osamoceně vedle nové plynové přípojky. Jeho plamen už nikdy nezazpívá.

Z horního patra zaslechla nějaký rachot. Udělat pořádek, uklidit..., tak tomu říkala Ruth – a přitom mluvily o otcově životě!

Když se zeptala, co má ona sama dělat během doby, kdy její sestry nahoře uklízejí, neunikl jí vyděšený pohled, který si obě vyměnily. Co dělat? Tato otázka nad nimi od otcovy smrti visela neustále tak významně a hmatatelně, že si na ni Marie snad mohla i sáhnout. Ne, ani ona nevěděla, co s nimi bude dál. Ale dotýkalo se jí to, že ji Ruth ani Johanna vůbec nezahrnují do nějakých svých úvah. Jen proto, že je nejmladší, ji nikdy nebraly opravdu vážně. Bylo to tak v případě otce a s Ruth a Johannou to není jiné. Na tom se však zřejmě nedá nic změnit! S povzdechem vstala a vrátila se do kuchyně.

Kolem poledne se objevila vdova Grünová a přinesla plech jablečného koláče. Vůně skořice a anýzu pronikla po schodech nahoru a zahнала pach starého mužského ošacení. Zatímco těžké a husté

zeleninové polévky od jiných sousedů jim nezřídka uvízly v krku, přišel tenhle koláč třem mladým ženám opravdu k chuti.

„Nesmíme zapomenout vdově Grünové ještě jednou za všechno poděkovat,“ připomněla Johanna, když krájela koláč na menší kousky.

„To je pravda,“ přisvědčila Ruth. „Jak mi pomohla otce umýt, to by každý neudělal.“

„To, že vůbec nabídla pomoc, jí není moc podobné. Většinou přece nevyleze ze své ulity...“

„Je to opravdu zvláštní... Ačkoli bydlí o dva domy dál, člověk ji skoro nikdy nevidí!“ podivila se Marie.

V Lausche o sobě všichni všechno věděli, což nevyplývalo jen z toho, že šlo o malou vesnici a skoro všichni si vydělávali na chléb stejně. Byl to především venkovský omezený prostor, který téměř znemožňoval tajemství: Všechny domy byly jako perly na šňůrce seřazené nalevo a napravo od hlavní ulice vedoucí ostrými zákrutami do prudkého kopce. Bočních ulic tu bylo jen pomálu – strmé lesnaté svahy celá staletí úspěšně bránily tomu, aby se tu usadilo ještě více Durynků.

„Jak bys mohla vdovu Grünovou vidět, když přece celý den pracuje nahoře u Heimera,“ odpověděla Ruth. „Nejspíš prostě nemá čas na klábosení.“

Johanna zavrtěla hlavou. „Griselda vždycky byla jen sama pro sebe, i když byl ještě naživu její muž Josef. Myslím, že moc rád neviděl, když jeho žena mluvila se sousedy. Byl to zřejmě beznadějný ochmelka!“

„Kam se vlastně poděl jejich syn? Jmenoval se Magnus, že?“ zajímala se Ruth mezi dvěma sousty koláče. „Kdysi se jednoduše vypařil. Nikdo přesně neví proč. Ale mně přece tehdy bylo teprve třináct a...“ Johanna se odmlčela, když se ozvalo zaklepaní na dveře.

„Já už nechci jídlo,“ zasténala Ruth.

Byl to však Peter, který požádal Johannu, aby s ním šla ven. Marie a Ruth se na sebe výmluvně podívaly.

5

„Tak co? Všechno v pořádku?“ Peter za sebou zavřel dveře.

Johanna pokrčila rameny.

„Je mi líto, že jsem se poslední dva dny moc neukazoval, ale lidé si u mě doslova podávali kliku.“

Peter Maienbaum vyráběl skleněné náhrady lidských očí. Jeho zákazníci zčásti přicházeli opravdu zdaleka. Když někdo po nehodě potřeboval umělé oko, vždy to spěchalo. Čím déle se s tím vyčkávalo, tím větší bylo nebezpečí, že se oční důlek nějakým cizím tělískem zanítí nebo začne hnisat. Jestliže se však skleněné oko nasadilo co nejdříve, byla velká šance, že si svaly na něj zvyknou a oko bude v nejlepším případě dokonce pohyblivé.

„Ty se přece nemusíš omlouvat. Staral ses o nás víc než kdokoli jiný,“ mávla Johanna odmítavě rukou.

„To je právě to další, o čem jsem chtěl s tebou mluvit.“ Peter rozpačité přešlápl z jedné nohy na druhou. „Je to tak... Moc rád bych koupil nástroje vašeho otce a k tomu všechny jeho polotovary..., ale já je prostě neupotřebím!“

Johanna se pokusila o úsměv. „To přece vím taky, že potřebuješ polotovary z hutě na barevné sklo, a ne naše bezbarvé a hnědé.“ Položila mu ruku na rameno. „Nedělej si o nás starosti. Mráz kopřivu nespálí.“ Zlehka ho postrčila. „Hele, kdo koho tady utěšuje?“

pokusila se o šibeniční humor. „Hlady určitě nezhyne – měl bys vidět tu spoustu hrnců, které nám lidé přinesli. Jako by nás bylo deset chlapů, a ne jenom tři ženské.“

Stále na ni hleděl skepticky. „Jídlo je jedna věc, ale potřebujete přece taky peníze. A práci. Ani při nejlepší vůli nevím, co s vámi bude dál!“

Johanna si povzdechla. „To ještě nevíme ani my. Teď se právě snažíme uklidit otcovy věci. Někde se v nouzi určitě najde nějaký ten groš, který nám zase na chvíli pomůže.“ Dosud se ale nic takového nenašlo a ona si nedokázala ani ve snu představit, kde by se ještě mohly k nějakým penězům dostat.

„Ve vaší dílně přece ještě stojí několik krabic s hotovým zbožím – mám je za tebe odvézt do Sonnebergu?“

„Ne, to zvládnou docela dobře sama,“ zareagovala rychle Johanna. „Upřímně řečeno, docela ráda odsud aspoň na den vypadnu. A kromě toho by se Friedhelm Strobel divně koukal, kdyby ses tam zničehonic objevil ty! A i kdyby zítra trakaře padaly, půjdu do Sonnebergu a prodám ten zbytek.“ Povzdechla si. „Vlastně jsem tam měla zajít už minulý pátek. Ale tak krátce po otcově smrti...“

„Ať se tě ten Strobel nesnaží napálit, jinak bude mít co do činění se mnou! Řekni mu to! A i jinak...“, Peter vysunul bojovně bradu, „kdyby se vyskytly nějaké problémy, zajdi za mnou. Slibuješ mi to?“ Jeho pohled nedovolil Johanně lavírovat.

Poodstoupila od něj. Něco v nitru ji odrazovalo od toho, aby mu dala tenhle sám o sobě neškodný slib. „Však my už to nějak zvládneme,“ odpověděla místo toho vágně. Nechtěla, aby se Peter za ně cítil přehnaně odpovědný. Ještě mu krátce stiskla ruku, kývla na něj a ztratila se v domě.

Na okamžik si pohrávala s myšlenkou, že potichu vyjde po schodech nahoru a jednoduše se natáhne do postele. Spousta řečí a výraz sebedůvěry, který přitom musela nasadit, ji stály mnoho

sil – jak to, že si toho ostatní vůbec nevšimli? Pak se ale vnitřně vzchopila – nemůže přece nechat sestry samotné.

„No – tak co chtěl Peter?“ vyhrkla Ruth, ještě než Johanna stačila za sebou zavřít dveře.

Johanna zničehonic ucítila zvláštní chvění v břiše. Tohle zažila už v pondělí, když stála ve dveřích. Než ji smutek stačil zahalit do svého černého hávu, vzpomatovala se. Musí spolu mluvit, tomu se zkrátka nelze vyhnout.

„Peter by od nás rád odkoupil otcovo náradí a k tomu i polotovary, ale bohužel je všechny nepotřebuje.“

„Třeba od nás odkoupí polotovary nějaký jiný sklář,“ nadhodila Marie.

Ruth si povzdechla. „Já vám nevím... zbavit se těch věcí mi přijde zatěžko. Teprve tím se totiž všechno definitivně stvrdí.“

„Ale tak to přece je!“ zvýšila trochu hlas Marie. „Bez otce je s naší sklářskou dílnou amen.“ Přitiskla si ruku na ústa. „Co s námi pro všechno na světě teď bude?“

Na to Johanna neuměla odpovědět. Od otcovy smrti nemyslela na nic jiného víc než na to, jak to bude dál. Důvěra v budoucnost, kterou vyjádřila při hovoru s Peterem, byla prázdná jako skleněné korálky, jejichž výrobou si půl vesnice vydělávalo na obživu.

Bez otce byla jejich životní jistota rázem tatam. Bez skláře nebylo co brousit, malovat ani balit. Všechny jejich dovednosti byly na houby.

„Zítra půjdu do Sonnebergu a prodám poslední zásoby hotového zboží. Těch pár sklenic toho moc nevynese, ale i pár grošů nám zjedná chvíli klidu na rozmyšlenou. Nemůžeme se ale spoléhat na to, že nám lidé budou věčně nosit jídlo.“ Johanna se podívala na Ruth, které očividně všechno nedocházelo, a rozhodla se, že promluví naprosto bez obalu. Špatné zprávy nejsou snáze stravitelné

tím, že se podávají po částech. „Prohledala jsem každyčkou škvíru v otcově pokoji, ale vypadá to, že si na špatné časy nic neukládá.“ Pokrčila rameny. „Všechny úspory nejspíš padly na plynovou přípojku.“ Kousla se do rtu. Ani pro ni samotnou nebylo snadné tomu uvěřit.

„Snad nám z plynárny zase vrátí peníze, když jim řekneme, že už přípojku nepotřebujeme?“ nadhodila potichu Marie.

Ruth svraštila čelo. To je celá Marie! „To snad sama nemyslíš vážně! Zapomněla jsi, že dělníci tři dny kopali, než položili vedení od plynárny k našemu domu? *Za to* byly ty peníze. Nemůžeme tam teď jen tak přijít a požadovat je zase nazpět. Nebo je to jinak?“ Přesto v pohledu, který vrhla na Johanna, probleskla malá jiskřička naděje.

Ta však jenom zavrtěla hlavou. „Na něco takového plynárna určitě nepřistoupí! Ne ne, musíme s penězi, které dostanu od Friedhelma Strobela, vydržet tak dlouho, dokud... dokud se něco nenajde.“

Jiskřička naděje v očích Ruth pohasla. „Ach, kdyby nám někdo pomohl, stačil by jeden jediný člověk! Kdybychom měly někoho, kdo by se posadil na otcův pangl...“

„Kdo by to asi tak udělal?“ Johanna se trpce zasmála. „Ostatní skláři se přece taky musejí pořádně ohánět, aby stihli svou práci. A kromě toho: Jak bychom tomu muži zaplatily?“

Marie vypadala, jako by chtěla něco říct, ale nevěřila si, protože se obávala, že by se opět dočkala pokárání.

„Musíme doufat, že se někde uchytíme jako pomocnice. Nejspíš jako vdova Grünová,“ uvažovala Johanna. Nevole v jejím hlase se nedala přeslechnout. Každý věděl, že pomocnice je na tom ještě hůř než služka. Její hodinová mzda činila jen pár feniků, a proto muse-la každý den pracovat deset nebo více hodin, aby se nějak uživila.

Skeptické mlčení. Provozy zaměstnávající cizí lidi byly ve vesnici opravdovou vzácností. Dosud jim nikdo práci nenabídl.

„Existuje ještě jiná možnost, jak zase dostat do našeho domu

skláře...“ Ruth se uchechtla. „Možná bychom měly pomalu myslet na vdavky! Bůh ví, že to by v naší situaci nebyl ten nejhlopější nápad, co?“ Zpřímá se posadila, jako by chtěla vzápětí sáhnout po papíru a písátku, aby vytvořila seznam kandidátů přicházejících v úvahu.

Johanna a Marie na ni bezduše hleděly a nebyly si jisté, jestli si je jenom nedobírá.

„A odkud bys chtěla tak rychle vyčarovat tři ženichy?“ zeptala se Marie.

Zdálo se, že Ruth nevnímá ironii v Mariině hlase. Ušklíbala se a vážně odpověděla: „To je opravdu problém. Otec přece vždy všechny vyhnal. Jestli si teď nepospíšíme, budou všichni mladíci v našem věku ve vesnici zadaní a my zůstaneme na ocet jako staré panny. Všechny ostatní dívky jsou už dávno zasnoubené!“ V hlase se jí zachvěl lehce panický podtón.

Johanna měla dojem, že se přeslechla. „Co to tu meleš za nesmysly?“

„To není nesmysl, ale pravda,“ hájila se Ruth. „Z mužů, kteří jsou už zadaní, by se mi taky leckterý líbil. Je mezi nimi i pár výtečných sklářů. Ale otec nás přece nikdy nenechal jít ani na dvůr u sklářských hutí, jak by se tedy některý z nich mohl o nás zajímat? Pravděpodobně nás už všichni dávno odepsali!“

Ten zmíněný dvůr bylo místo zvané Hüttenplatz, kde se scházeli venkovští mladíci po vykonané práci. Zatímco v hutích plápolaly plameny tavicích pecí, venku seděly na polovysoké zídce dívky a chichotaly se. Před nimi se vzájemně pošťuchovali mladíci, měli silácké řeči nebo kouřili cigarety, po kterých nezřídka slzeli. Vyměňovaly se tu zaujaté, zamilované nebo i odmítavé pohledy, někdy koketní, jindy odhodlané nebo prostě jen nejapné, podle toho, jak rafinovaně se mladík dokázal ucházet o dívku.

Johanně nikdy nevadilo, že se takových večerů neúčastnila, právě

naopak – vnímala pohledy mladíků, kteří se otáčeli za Ruth, Marií a ní, když procházely vesnicí, jako nepatřičné. A Ruth vždy tvrdila, že raději počká na nějakého polského nebo ruského prince, než by si zadala s některým z těch neohrabaných mládenců na dvoře sklářských hutí. Právě to jí teď Johanna připomněla.

„Nejspíš to byly jen výplody fantazie mladé dívky, nic víc,“ odbyla Ruth své vlastní sny. „Chci konečně jednou něco zažít. Myslíš, že mě baví mít dennodenně na starosti jen domácí práce? Chtěla bych se taky jednou hezky obléct a upravit, jak to dělají i jiné ženy. A pak navštívit pěvecký kroužek nebo divadelní spolek, kde se pořád mohou nosit krásné kostýmy! Nebo prostě zajít na jednu ze slavností. Třeba bych tam dokonce potkala svého prince! Jestli ale dál budeme žít jako poustevnice, určitě k ničemu takovému nedojde!“

Johanna nechápavě zírala na sestru. Zničehonic měla pocit, že vlastně neví skoro nic o tom, co se v Ruth odehrává.

„Ale teď přece nemůžeme jen tak vyrazit do vsi a hledat si nějaké ženichy!“ Mariin skeptický postřeh prořízl ticho, které se právě začalo rozšiřovat. „Stejně o nikom nevím!“

Johanna si povzdechla. Mariina naivita jí občas byla proti srsti.

„Já bych věděla, ale ne pro mě...“ prohodila se smíchem Ruth. „Jaký souseď sem dennodenně zachází a chce s jednou z nás mluvit o *samotě*?“

Marie se zachichotala.

Johanna obrátila oči v sloup. To, že Ruth mezi ní a sousedem předpokládala víc než přátelství, nebylo nic nového. Pro ni však byl Peter něco jako starší bratr. Mohla s ním mluvit, jak jí zobák narostl. „Peter je dobrý přítel. Nás všech!“ odpověděla, ačkoli necítila sebemenší chuť to se sestrami rozebírat.

„Možná pro *tebe*. Já si ale myslím, že on se na to dívá jinýma očima...“ Ruth zvedla obočí a tajuplně se na ni podívala. „Skleněnýma očima!“ vyhrkla a zachichotala se.

„Ty cyniku!“ obořila se na ni Marie. „Podle mě je Peter moc milý! Ale na druhé straně: Jak se může někdo provdat za člověka, který se jmenuje Maienbaum?“ I ona se uchechtla, i když ne tak zlomyslně jako Ruth.

„Proboha, vy jste zkrátka hloupé slepice!“ Johanna vstala a začala odnášet talíře od koláče do džberu. „Pro mě za mě si můžeš někoho najít a vzít si ho,“ otočila se k Ruth. „Když se ale podívám na to, jak to vypadá u většiny zdejších vesničanů doma, nemám pocit, že by měli zrovna ráj na zemi! Mají hluboko do kapsy bez ohledu na to, jestli jsou svoji nebo ne. Ale prosím...“ Pokrčila rameny. „Jestli už do toho půjdeš, najdi si ideálně muže s bratrem, aby bylo hned postaráno i o Marii. Já každopádně zítra vyrazím do Sonnebergu!“

6

Když Ruth Johannu probudila, byla venku ještě tma. Johanna chvíli nevěděla, jestli sní, nebo ne, ale pak se znovu rozpomněla na úkol, který měla před sebou. Zatímco Ruth sešla po schodech v nočním prádle, Johanna se oblékla. Své věci si ze skříně vyndala a přichystala už předchozí večer. S povzdechem si navlékla kabát z hustě tkané vlněné látky – skončilo teplé letní období, kdy jí stačila tenká pletená vesta.

V prádelně si přejela mokrou žínkou přes obličej, rozčesala si vlasy, které se jí hned začaly zachytávat o drsný límec kabátu, a spleťla si je do copu. Ten si obtočila kolem hlavy jako věnec a upevnila jeho konec několika jehlicemi. Uvázala si na hlavu šátek tak, že skryla cípy, aby nikde nevyčnívaly. S nůši na zádech, naloženou krabicemi plnými skleniček, by jí jakýkoli jiný účes jenom překážel, protože ten náklad vyčníval vysoko nad hlavu. Notnou chvíli na sebe upřeně hleděla do zrcadla a viděla jen obrovské oči. Pokaždé ji udivilo, jak se změní obličej, když si zakryje vlasy. Najednou i ústa vypadala mnohem větší. Zkusmo rozevřela rty, ale tentokrát to nebylo zrcadlo, které by zkreslovalo její obraz. Horní ret se skutečně klenul v širokém oblouku a dolní ret působil neméně smyslným dojmem. Skoro to vypadalo tak, jako by svému zrcadlovému protějšku posílala polibek! Johanna sraštila čelo. Otcí nikdy nepřestalo vadit, že

ji posílá do Sonnebergu samotnou. Proto od počátku trval na tom, aby se ustrojila co nejvšedněji a vypadala naprosto nenápadně. Už poněkolkáté si položila otázku, jestli tím strohým účesem nedosáhla přesného opaku. Pak ale vyplázla na obraz v zrcadle jazyk a vrátila se do domu.

Ruth už pečlivě přivázala krabice, ve kterých byly zabalené vždy čtyři sklenice, na dřevěnou konstrukci upevněnou na Johanninu nůši. Společně všechny vynesly před domovní dveře. Nikde žádná mlha, zjistila s úlevou Johanna, když se zahleděla do úzké ulice. Nacvičenými pohyby si navlékla koš na záda a zavázala si popruh kolem pasu. Ruth jí na něj naložila konstrukci a na čtyřech místech ji řádně upevnila. Nakonec uchopila Johannu za paži. „Až budeš v Sonnebergu, měj nastražené uši. Třeba se dozvíš o někom, kdo má pro nás práci. Možná i Strobel ví o nějakém skláři, který by nás vzal.“

Johanna přikývla. Dřevěná konstrukce ji už teď nepříjemně tlačila v dolní části zad. Vzápětí se vydala na cestu.

„A pokus se z toho lakomce vymámit lepší cenu. Potřebujeme každý feník!“ zavolala za ní Ruth.

Jako by to sama nevěděla nejlíp! Johanna se ušklíbala. Dávat dobré rady, to šlo Ruth vždycky skvěle, ale sama neměla na prodávání výrobků odvahy. „Z toho Strobela mám husí kůže. S tím bych se nechtěla často setkávat,“ usoudila, když loni jednou Johannu doprovodila. Ani Johanně nebyl ten muž dvakrát sympatický, ale co měla dělat? Povzdechla si a statečně vykročila.

Bylo krátce po půl sedmé.

Když míjela nádraží, pocítila jako vždy velké pokušení zajít k pokladně a koupit si lístek do Sonnebergu. Od té doby, co před čtyřmi roky slavnostně otevřeli tuhle železniční trať, se stále více zboží

převáželo vlakem. Avšak Joost touhle „páchnoucí černou příšerou“ upřímně pohrdal. „Nakonec ten krám zůstane stát na půli cesty, jako kdysi při první jízdě, a pak všichni budete muset zase pokračovat po svých!“ Dodnes jí zněla jeho slova v uších. Mezitím se však sama sebe ptala, jestli otcův postoj měl skutečně něco společného s jeho averzí k nové technice, nebo zkrátka s tím, že si jízdu vlakem nemohou dovolit – stejně jako byla nad možností většiny žen, které nosily zboží do města.

Slunce stálo v tuhle roční dobu tak nízko, že jeho oslnivý svit téměř pronikal pod korunami stromů. Stejně jako před deštivým pohřbem bylo i nyní na září neobvykle teplo. Johanna brzy ucítila, jak ji to mezi silnou látkou kabátu a podpažím pálí, záda jí zvlhla a začala svědit. Pokusila se prstem uvolnit šátek, který si v týlu příliš utáhla, aby si trochu vyvětrala zpocenou hlavu.

Za běžných okolností by většinu trasy dlouhé dvacet mil urazila na nějakém povozu, ale dnes každému vozkovi, který dal najevo, že jí zastaví, netrpělivým gestem pokynula, aby jel dál. Prázdné zásuvky v otcově ložnici ji donutily skrblit s těmi pár feniky jízdného, které by kočí požadovali.

Cesta byla mnohde od deště minulých dnů tak rozbředlá, že Johanna pořád musela zacházet do lesa, aby se nebořila až po kotníky do bahna. Přesto jí brzy na podrážkách ulpěla silná vrstva bahna, takže každý krok byl o to namáhavější. Chvíli si pohrávala s myšlenkou, že si boty opláchnou ve Steinachu. Avšak po vytrvalých lijácích se tenhle jinak krotký potok změnil v divokou bystřinu, která se s divokým bubláním a hukotem vylila ze svého koryta a leckde rozstříkovala celé fontány pěny, takže Johanna polekaně ustoupila a pokračovala dál po kluzké cestě v zašpiněných botách.

Když dorazila do Sonnebergu, bylo už po jedenácté, jak mrzutě zjistila jediným pohledem na kostelní hodiny. Potřebovala přes čtyři

a půl hodiny, tak dlouho to ještě nikdy nešla! Obvykle bývala jedna z prvních, kdo se časně ráno objevil u Friedhelma Strobela. To mělo nespornou výhodu, že nikdy nemusela dlouho čekat, než na ni bude mít čas. Když se podívala na zabláčené boty, nálada se jí ještě víc zhoršila. To bude mít Strobel radost, až mu v nich zašpiní jeho důkladně naleštěné parkety!

Jako každý pátek, kdy chodila do tohoto městečka, ji i tentokrát nakazila jeho činorodost. Pocit, že něco zmešká, bezděčně zrychlil Johannin krok. Přitom se stále musela vyhýbat jiným chodcům, což s neforemnou nůší na zádech nebylo vůbec snadné.

Sonneberg byl v tomhle ročním období plný lidí. Kolem Johanny hučely německé dialekty i cizí jazyky jako hejno komárů. Vývěsní štíty před hostinci už zdálky prozrazovaly, že se tu stěží najde ještě nějaká volná postel. Zblízka i zdaleka se sjeli obchodníci, aby posoudili, co rozmanité řemeslnické provozy v okolí za minulé měsíce vyrobily. Především ale chtěli nakupovat s vidinou Vánoc. V obchodních domech a prodejnách v Mnichově, Norimberku, Hamburku, ale i v Petrohradě, Kodani nebo Bruselu – durynským řemeslným uměním se všude daly vydělat slušné peníze. Kvůli tomu nemuseli kupující chodit od jednoho domu ke druhému a pracně shledávat jednotlivé zboží, ale mohli využít promyšleného odbytového systému, který v Sonnebergu fungoval už mnoho let a byl v této podobě jedinečný. Působilo tu nejméně dvacet nákupčích a jejich zprostředkovatelské domy, které zvenčí vůbec nevypadaly jako obchody, disponovaly širokou nabídkou zboží. Kdo si však myslel, že v těchto obchodech je po ruce veškerý sortiment, ten se mýlil. Většina objednávek se uzavírala na základě vzorkových katalogů, které zprostředkovatelé předkládali svým zákazníkům. V těchto objemných velkoformátových knihách, kolem kterých dělali všichni nákupčí velké tajnosti, byl každý výrobek znázorněn pomocí kresby nebo fotografie, následovaly jeho rozměry a popis materiálu.

Ceny se tam neuváděly, ty byly předmětem vyjednávání. Porcelánové panenky s pohyblivými skleněnými očima a pravými ženskými vlasy, oblečené do nejjemnějšího hedvábí, pracně vyšíváné a vyparáděné, patřily k nejžádanějším druhům zboží, které obchodníci nakupovali pro své zákazníky. I plechové nebo dřevěné hračky, barevné skleněné kuličky, ručně foukané zboží všeho druhu a samozřejmě skleněné korálky ve všemožných variantách, které byly přivázeny do Sonnebergu od výrobců z okolí. Jestliže se kupujícímu v katalogu vzorků nějaký výrobek zalíbil, následovalo vyjednávání o ceně a stanovilo se požadované množství a dodací termín. S touto objednávkou v ruce se nákupčí vydal za svým dodavatelem a nechal zhotovit zboží.

Nyní, kdy bylo třeba chystat vánoční nabídku, se dveře u zprostředkovatelů netrhly – zákazníci i výrobci si tam vzájemně podávali kliku.

Johanna na první pohled poznala, kdo patří k zákazníkům a kdo vyrábí zboží. Obchodníci byli oblečeni mnohem elegantněji, měli na sobě obleky z nejjemnějšího sukna. Kromě toho téměř nikdy nepřicházeli sami, ale měli vždy k ruce pomocníka, který nesl koženou aktovku nebo tašku. Bylo docela dobře možné, že se v ní nacházely vzorky a později u zprostředkovatele zaznělo: „Můžete mi dodat takovou vázu?“ Nebo: „Na kolik by u vás vyšlo sto těchto dřevěných svícňů?“

Úplně jinak to vypadalo v případě drobných výrobců a řemeslníků. Neměli tak svěží obličje jako obchodníci, kteří se dokonale odpočatí posadili v některém z hostinců ke stolu a počkali, až jim naservírují snídani. Ve tvářích měli vepsáno, že pracovali celou minulou noc, aby ještě včas dokončili tu nebo onu zakázku. Pokud jim vůbec stačil čas na jídlo, pak ho určitě moc nebylo – nejspíš pár brambor nebo krajíc chleba. I oni měli naspěch – v Sonnebergu byla na denním pořádku čínorodost –, ale Johanna si pomyslela, že to, co

tyto lidi stále pobízí k rychlosti, nejsou důležité obchody, nýbrž dům plný dětí a hromada práce, která narůstala s každou minutou nepřítomnosti.

Když Johanna otevřela dveře do obchodu Friedhelma Strobela, se-vřelo se jí hrdlo při pomyšlení, že je tu dnes naposledy. Najednou byla ráda, že nepřijde na řadu hned, ale že musí čekat, než skláří u pultu ukončí svůj obchod se Strobelem. S úzkostí v srdci se posadila na vínově rudou sametovou pohovku stojící na opačném konci provozovny.

Bylo to zvláštní – byla tady už tolikrát, ale nikdy tu místnost pořádně nevnímala. Od podlahy ke stropu sahaly regály, kde Strobel uchovával vzorové díly, ale i hotové zboží. Žádná police nebyla popsaná, ale Strobel zřejmě poslepu věděl, co se v každé z nich nachází. V nejvyšší řadě byly místo zásuvek umístěné koše. V jednom z nich Friedhelm Strobel uchovával ručně balená kulatá mýdla, která vyráběla stařena se dvěma dcerami v jedné ze sousedních vesnic. Johanna se kdysi nachomýtlá k tomu, když Strobel přejímal dodávku mýdel – od té doby věděla, že jsou důvodem bylinkově kořeněné vůně, která se v jeho obchodě vždy vznášela ve vzduchu.

„Mohl bych ty věci zabalit i do nějaké dřevěné krabice, ale takhle mi ušetří kuličky proti molům,“ vysvětlil Strobel, když se ho jednou zeptala na vůni trochu připomínající kadidlo.

Svraštila nos, aby zabránila kýchnutí.

„Ta miska je moc hluboká,“ zaslechla právě Strobela. „Tam by se vešlo nejmín půl kila cukroví, ale můj zákazník ji chce naplnit nanejvýš sedmi či osmi pralinkami. To jsem přece naposledy výslovně zdůraznil!“

Johanna velmi dobře znala podrážděný, vyčítavý výraz obličeje, který vůči muži na druhé straně pultu nasadil. Jako by hloupost

svého protějšku nedokázal vyjádřit slovy. Už několikrát se stala očitou svědkyní toho, když svého dodavatele tímto způsobem vypeskoval. Pokaždé si to s postiženým jedincem protrpěla.

Zatímco Strobel mluvil, přitáhl si k sobě dřevěné schůdky, vylezl na třetí stupínek a otevřel jednu ze zásuvek. „To bych rád věděl, na co jsem ti ukazoval ten vzorek, když že ho vůbec nedržíš. Podívej, průměr je stejný, ale dno je mnohem menší!“ Ukázal na světle modrou skleněnou misku.

Muž sáhl po vzorku a důkladně si ho prohlédl. Strobel netrpělivě zafuněl. Když se snažil zachytit Johannin pohled, záměrně odvrátila oči stranou. Snad si nepředstavuje, že s ním proti tomu chudákovi potáhnu za jeden provaz! „To jste ale poprvé takhle výslovně neřekl,“ namítl nešťastník s napjatě vyčkávavým výrazem obličeje. „A co s tím uděláme?“

Strobel pokrčil rameny. „Je to snad můj problém, že pořádně neposloucháš? Já musím dodávat to, co požadují zákazníci.“

„Ale určitě se přece najdou i zákazníci, kteří použijí i tak hluboké misky, jako jsou ty moje! Co si mám teď počít s padesáti kusy?“ V mužově obličeji se zračilo zoufalství. Johanna si ani nechtěla představovat, co ho doma čeká, jestli se vrátí s plnou místo prázdnou krosnou!

Strobel poklepal muži na rameno. „Můžu si tady přece jednu nechat jako vzorek. Třeba z toho něco bude,“ poznamenal, zatímco muže postrkoval k východu. Jeho slova: „Příště už obchod určitě uzavřeme,“ měla nejspíš vyznít jako útěcha.

Jen co ten chudák vyšel ven, Strobel uložil misku do zásuvky pod pultem, aniž mu stála za další pohled.

„Johanno!“ Napráhl k ní paže. „Už jsem se doslechl, jaké strašlivé neštěstí vás postihlo! Mou upřímnou soustrast!“

Stisk Strobelovy ruky byl kostnatý a vždy trochu přehnaně pevný. Kůžičku kolem nehtů měl dokrvava okousanou, na několika

místech mu dokonce hnisala. Johanna mu jen nerada podala ruku, kterou vzápětí zase stáhla.

„Přišla jsem prodat naše zbývající sklenky,“ upozornila a ukázala na nůši za sebou. Nechtělo se jí se zprostředkovatelem mluvit o Joostově smrti.

Avšak Strobel s tím patrně nesouhlasil. „Že tak pilný a šikovný sklář musel tak brzy odejít, to je opravdu tragédie!“

Obešel pult, položil ruku Johanně na paži a zavedl ji ke stolu se vzorníky pro zákazníky. Byl z načervenalého dřeva a na jeho leštěném povrchu se odráželo světlo lustru visícího uprostřed místnosti. Na každé straně stály pohodlné židle potažené brokátem ve zlatém a hnědém odstínu. Johanna si tam dosud nikdy nesměla sednout, ale dnes ji Strobel přímo vtlačil na jednu ze židlí a významně se na ni podíval.

„Sklenky můžeme posoudit i později,“ pronesl nedbalým tónem.

Johanna se musela ze všech sil ovládat, aby neobrátila oči v sloup. Cítila, že dnes jen těžko bude snášet Strobelovo chvástání – peníze za sklenky by jí pomohly mnohem víc!

„Vždyť jste mého otce skoro neznal, takže jeho smrt se vás nemůže moc dotýkat,“ připomněla jízlivě.

Jeho pohled pomalu klouzal od Johannina šátku k jejím očím, pak ještě níž k tvářím a nakonec ulpěl na rtech mladé ženy.

„Copak jsem něco takového tvrdil?“ zeptal se s povytaženým obočím.

Johanna bezděčně odsunula židli trochu dozadu.

Strobel se opřel o lokty a sepjal ruce jako při modlitbě.

„Hlavně jsem přemýšlel o tom, co úmrtí vašeho otce znamená pro tebe a tvoje sestry.“

Ten významný pohled! Ty hluboké výdechy! Ten výraz neskrývaného očekávání! V Johanně se vztyčilo tisíc neviditelných ostnů. Už měla na rtech další ironickou poznámku, ale pak jenom klidně

odpověděla: „Pro nás tři dívky to není jednoduchá doba. S otcovou smrtí se mnohé změnilo.“ Zadržela dech. Možná že Strobel přece jen zná někoho, kdo by pro ně měl práci!

„Co by to bylo za život beze změn? Je jasné, že jim nemůžeme zabránit, ale občas je můžeme trochu pootočit, asi jako šroub.“ Strobel významně přikývl. „A proto, milá Johanno Steinmannová, bych ti chtěl něco nabídnout!“

7

„Chtěl bych tě zaměstnat. Jako svou... asistentku.“

Strobelova slova jí dosud zněla v hlavě. Asistentka – jak nabubřele to zní! Proč Strobel neřekl pomocnice nebo pracovnice, pomyslela si, zatímco jako omámená rychle kráčela ulicemi Sonnebergu. Nesčetné myšlenky, které jí od Strobelova oznámení napadly, jí hlavou běžely neméně svižně.

Na konci městečka se náhle zastavila. Má koupit obvyklý sáček zrnkové kávy, nebo ne? Ach, kvůli těm pár feníkům snad nezemřou hlady, rozhodla se a odbočila doprava k hokynářství, které navštěvovala každý pátek. Ignorovala stříbrné podnosy s navršeným pečivem. Cílevědomě minula i bečku s nakládanými sledi, jejichž maso se tak rozplývalo na jazyku. Zanedlouho vyšla z obchodu s padesáti gramy kávy – vůni čerstvě namletých zrněk si odnášela zdarma.

Jen co nechala město za zády, začala silnice mírně stoupat. Johanna se pohybovala jako náměsíčná. Myšlenky jí kroužily pouze kolem nedávného rozhovoru.

Strobel ji ujistil, že si váží její cílevědomé tvrdošijnosti. Dodal, že si myslí, že by v sobě mohla mít pozoruhodný cit pro obchod – ať už to znamenalo cokoli.

Johanna se zpočátku vůbec nezmohla na slovo.